

KORTSLEHT

november 2007

nr 5

Saaremaa piirkond asutati veel kord

Mis halvasti, see uuesti. Kaksteist rohelist said Lahelkõlas restoranis Saaremaa Maheköök kokku ja asutasid erakonna Saaremaa piirkonna. Piirkonda valiti juhtima **Kaupo Vipp**.

Kuhu kadus Dagmar Mattiisen?

Novembri keskpaigas lahkus paljudel segaseks jäänud asjaoludel järsku ametist roheliste peasekretär **Dagmar Mattiisen**.

Ehkki päritolult pärnakas, elab Dagmar nüüd Tartus oma pere juures. Sealt Kortsleht ta üles otsiski, et pärida erakonnas kogetu, muljete ja tulevikuplaanide järele.

"Meil ei ole mitte probleeme, meil on võimalused," rääkis Dagmar intervjuus Kortslehele. "Tegelikult ei piira meie tegutsemist mitte keegi. Me ainult ise tihti usume, et piiratakse."

Lk 6–7

Rõõm ise tehtud jõuluingist

Oma käega tehtud asjades on hing sees. Need rõõmustavad nii kingisaajat kui ka tegijat, kirjutab **Airi Hallik**.

Lk 9

Pildid: Ekke Eri laid

Ka jõulukuusk võib öko olla

Ja jälle saabuvad jõulud! Kas ka seekord kuusega või ilma?

Kui on lumi ja oma mets, võtad selle jalutuskäigu ette – see on omaette tseremoonia, eriti pere pisematele liikmetele. Juba suvel võib välja vaadata puu, mis saab jõulukuuseks. Ikka on paiku, kus kuuse järelkasv on liialt tihe ja seda peab harvendama. Kõik mis kasvab, ei jää ju looduses ellu. Kui on tamme kaisus kuusk, ja tahaks eelistada tamme, tuleb appi minna ja kuusk ära võtta. Muidu jäävad mõlemad kängu ja ilusa võraga puud ei saa kummastki. On palju kohti, kust südamerahuga võib kuuse koju tuua. Näiteks kraavikaldal, sööti jäänud aasa serval, elektriliini all. Need on kohad, kus hooldamise käigus nagunii neid kasvama ei jäeta. Kas see on säästlik, et selliselt kohalt puu lihtsalt maha võtta? Ons tõesti plast-

masskuusk keskkonnasõbralikum – mitu aastat seda tegelikult kasutatakse ja mis oli selle tootmise tegelik hind?

Jõulukuusk ei peagi olema ideaalse võraga. Iluvead parandatakse ehetega ja tihti asetatakse kuusk nurka – näiteks hõredam pool seinaga poole. Me ei kujuta oma jõule ilma kuusevaigu lõhnata toas – midagi oleks puudu.

Peale kolmekuningapäeva, kui kuusk toast välja viiakse, võib jõulupuust saada toasoojus, riidenagi, lilletugi, pudrumännas – mõnel juhul võib puukese kasutusiga vägagi pikk olla. Oluliselt pikem kui jõulukuuse toailuks olemise kaks-kolm nädalat.

Soovime oma jõulurõõmu teiega jagada. Valgamaalane, kui tahad jõulupuutupa tuua rahakotti kergendamata, võta ühendust: talutal@lutsu.ee, Lutsu talu, Eike, Juta ja Voldemar Tasa

Asutati Tallinna linnalooduse koda

Rohelise **Toomas Trapido** eestvedamisel asutati Tallinna looduse ja linnaruumi koostöökoda, mille põhi-eesmärgiks on linnalooduse hoidmine ning vaimse ja füüsilise linnaruumi kaitse ja edendamine Tallinnas ning naabervaldades omavahelise koostöö kaudu. Koostöökojaga on ühinenud mitmed linnaloodusest hoolivad seltsingud ja liidud.

Roheline vaade Tallinna lahele

Veidi enam kui 200 inimest osales 1. detsembril rohelistele korraldatud mõttetalgutel "Öko-Eesti?" Rocca al Mare koolis. Ettekannetest mõju-kaimaga esines vana loodusemees **Fred Jüssi**, kes näitas meeldejäädavalt rohelist ja rohetut vaadet Eestimaale. Energeetikat, haridust ja demokraatiat puudutavatel debattidel olid vastamisi rohelised ja sotsiaaldemokraadid. Päeva lõpus oli kõigil võimalus Avatud Ruumi aruteludes oma sõna sekka öelda.

Toimetuse kirjakastist

Armas toimetuse rahvas,

Kolmandas Kortslehes ilmunud Andres Siplase artikkel kilekotikeelust tekitas minus mõtteid, mida sooviksin jagada.

Niisiis, minu arvamus kilekottidest, keeludest ja käskudest.

Kas probleem on kilekottide arutus kasutamises või nende olemasolu üldse? Kõike olemasolevat on ju võimalik toota ja tarbida mõistlikult, vajadusest lähtuvalt, arvestades loodusega ja kasutatud kraamile sobiv edasikasutus- või ümbertöötlemisviisi leida-leiutada. Ega paberi tootmine ja puuvilla kasvatamine ise- enesest loodusele õnnistuseks pole.

Äraetud asjade saatusest üks väike näide: minu enda igapäevane mahukas kandekott on tehtud toredast linasest kangast, aga vihma korral (teadupärast meil sage nähtus), et vältida väärt sisu läbiligunemist, topin ta suurde kilekotti, mida seks puhuks ja vajadusel kandemahu suurendamiseks alati 2 tükki ühes hoian. Nende kilekottide peal on kirjad: *Bag for*

life, reusable, recycable, replaced for free forever, collect green clapcard points, every little helps. Tõepoolest, need vastupoidavast kilematerjalist ja

samas lõbusad kotis teenivad mind vähemalt 6 kuud, kuni kasutuskõlbmatuks muutuvad. (Raskused, mida kannan ja vahemaad, mida jalgsi läbin, pole just väheldased.) Ja siis on võimalik nad ümbertöötlemiseks ära anda, vahetuskaubaks tasuta uued. Kuigi jah, selleks tuleb nad Šotimaale toimetada – seal on nad pärit. Kahjuks meil see võimalus puudub.

Ehk oleks mõttekas Eestiski sarnane süsteem juurutada? Iga väike abi oleks ju teretulnud.

Mulle tundub, et keelud ja käsud inimeste keskkonnakaitseteadlikkust ei tõsta. Mõnes, kellel see üldse puudub, tekitab hoopis vastutegetsemist.

Arutu tarbimine ja hoolimatus oma ümbritseva ja iseenda elukeskkonna suhtes on inimese sisemise

kultuurituse näitaja. Ja vägisi ei ole võimalik sellist suhtumist ja käitumist muuta.

Alternatiivsete mudelite ja võimaluste loomine, sellest teavitamine, teadliku ja hooliva inimese igapäevane toimimine oma südametunnistusest lähtuvalt annab loodetavasti positiivset eeskuju ja mõtteainet, kuidas meie ühist eluruumi siin maal võimalikult kaua elamisväärseks säilitada.

Ja veel – ehk leidub keegi taibukas osavnäpp, kes suudaks inimarengu ajaloost kustutada kõik need toredad leiutised, mis nüüd suure hulga kaaskodanike arulageda tarbimise tagajärjel looduskeskkonna, sealhulgas inimese enda, edasist heaolu ja ellujäämist ohustavad?

See oleks vast lahendus puhuks, kui enda mõistus ja südame hääl ei keela.

Lugupidamisega,
Mall Tammborg,
erakonna liige

Õiglust Eesti toiduturule

Hiljuti tsiteeriti ajakirjanduses Selveri ostu- ja turundusdirektorit, kelle väitel 99% inimestest eelistavad tavalisi asju ja sellepärast Selveris ökotoodetele rõhku ei panda. Suuremat sorti Selveris on ökotoodeteid alla 200. Pole uudis, et Eesti kauplustes mahetoodangut napib ja ka tavameetoditega toodetud kodumaine toit ei jõua tihti suurte poekettide lettidele. Odavam on osta hulgi ja kaugemalt. Lihtsam on osta suurelt tootjalt läbi suurte vahendajate.

Novembripimeduses käisid Eestis säravad vöö-

ramaalased jutustamas imelisi lugusid õiglasest kaubandusest. Kuidas on võimalik jõuda niikaugemale, et arengumaa tootja saab oma ranga töö eest vääriliselt tasutud. Tootmiskulud saavad kaetud ning väikest viisi on võimalik panustada ka vaeste riikide sotsiaalse murede lahendamisele. Mitte rikaste eurooplaste dikteerimisel, vaid nõnda, et omavahel koostööd teevad tootjad on vahendusefirmade osanikud.

Äkki saaks Eestiski õiglasest kaubanduse põhimõtteid eeskujuna kasutada? Just selles osas, mis puu-

dutab tootja ja turustaja koostöömise edukust. Hea lahendus võiks olla piisavalt suure tootjajühistu loomine ning kodumaiste toidutootjate ühiselt opereeritav vahendusfirma, mis oleks palju paindlikum kui praegu olemasolevad. Üpris samalaadselt toimiti sõjaeelses Eestis ning oldi edukad isegi toidu eksporditajana. Kas Eestis leidub sellise tarviliku suurühistu looja?

Õiglasest kaubanduse eeskujuga jutustab meile koostöö ja solidaarsuse vajadusest kapitalistlikus turumajanduses.

Kortsleht

nr 5

november 2007

Lehe tegid

Ekke-Kristian Erilaid
Airi Hallik
Ilmar Kähr
Juta Luts
Sirli Pehme
Riho Raassild
Lüürika Rüüti
Ruth Tammeorg
Juta Tasa
Raul Veede

Kaastöö saada

kortsleht@gmail.com

Toimetusele ei luba käsikirjade kohta midagi kindlat.

Uus leht tuleb

uuel aastal.

Rohelist eesmärki otsimas

Ott Köstner, juhatuse liige

Igapäevastes askeldustes noore organisatsiooni ümber, sukeldununa vaidlustesse pisiasjade üle, pealtnäha justkui oluliste tegevuste keerises oleme erakonnana unustanud eesmärgi: milleks oleme üldse kokku tulnud, mis meid ühendab ning mis on me peamised sihid?

Meie erakonnal on olemas 138 punkti koosnev programm, aga kas me oskame vastata lühidalt küsimusele, mida kujutab endast roheline mõtteviis? Samuti võiksime küsida, et isegi kui meil õnnestuks erakonna programm täies mahus ellu viia, kas see tagaks soovitud tulemuse? Julgen väita, et mitte, kuna erakonna moodustamise, riigikogu valimiste ja organisatsiooni siseelu tuhinas pole me eesmärki piisavalt selgelt sõnastanud. Teisisõnu – oleme kirjutanud programmi, lähteülesannet

Piit: Wikimedia

seejuures sõnastamata. Iga programmeerija teab, et ülesande täpne formuleerimine on vaad et olulisem kui kodeerimisprotsess – ikka leidub piisavate oskustega kodeerijaid, aga kui selge ülesandeta pole tulemust loota. Riik ja ühiskond on oluliselt keerulisemad süsteemid kui näiteks arvutid. On selge, et eelkirjeldatud põhimõtte kehtib ka riigi juhtimise juures – kui eesmärgid ei ole selged, pole ka tulemust loota.

Me näeme, et inimkond sammub kursil, mis ei saa jääda kestma. Keskkonna ja fossiilsete kütuste arvelt

on toimunud ekspansiivne areng. Tehnoloogia areng on keskkonna rüüstamist kiirendanud. Ent sellega ei ole kaasnenud inimkonna vaimne ja kultuuriline areng. Püsib rahvusvaheliste konfliktide oht ning vähenenud pole nälgivate inimeste arv planeedil. Erilist muret tekitab, et Maa rahvastik on eksponentsiaalse kasvu staadiumis. Teame, et looduses ei saa ükski protsess kuigi kaua eksponentsiaalselt kesta – paratamatult peab toimuma faasiüleminek. Näeme, et olukorrast väljumiseks on kaks võimalust – kas üldine katastroof või

“pehme maandumine”. Roheliste eesmärk on kindlustada pehme maandumine. Selleks peame aga muutma kehtivat ühiskondlikku paradigmat. Senise süsteemi kosmeetilised muutused lükavad vaid katastroofi edasi, mis tõenäoliselt tähendab, et kollaps saab olema veelgi valusam.

Ühiskondliku paradigma muutuseks peavad muutuma põhilised väärtushinnangud ühiskonnas. Rohelisel erakonnal on siin võimalus toimida teenäitajana. Aga enne kui hakata teistele teed näitama, peab see endal selge olema. Seega peame me ise kõigepealt muutuma. Peame aru saama, et puutumatu loodus, liigirikkus ja mitmekesisus, puhas õhk ja vesi on väärtused omaette ning ei ole asendatavad mõttetü tarbimisega. Me näitame teed ennekõike oma tegude, mitte lendu lastud kõlavate sõnadega. Nüüd, kus meil, rohelistel, on organisatsioon ja esindajad parlamendis, on meil enneolematult soodsad võimalused reaalseteks tegudeks. Kasutagem siis neid võimalusi!

Tants aerupaadi ümber

Kas osaleme ökomessil, tõstatati küsimus juba varakult. Muidugi osaleme, mis rohelised me muidu oleme!

Mida teeme ja kuidas kujundame oma ruumi? Siis käidi välja kas Tõnu või Andruse poolt mõtte - toome paadi ja kutsume küllastajaid oma paati.

Noh kena, mõtte hea, aga kust paati võtta? Lõpuks Andruse ja Tõnu koostöö tulemusel jõudis messile kohale tore uhiuus valge

paat. Paat, mis paat, aga veidi pikavõitu. Katsusime paigutada küll nii, küll naa, aga üks kolmandik laevakesest jääb ikkagi küllastajatele jalgu. Kohalike töömeeste abiga avasime boksi tagaseina ja nihutasime paadi enam-vähem paigale.

Tagaseina jäi nüüd paras tühi, mille Tõnu lubas kõrkjatega täita, kuid ei olnud sellist entusiasti, kes oleks tahtnud öösel minna kusagile veekoju äärde kõrkjaid koukima.

Oligi oodatud mess käes. Panime paadi peale risti mõned hõõveldatud lauad, nende maheõunad, -porgandid ja -kapsad. Muidugi ka ajalehed Grüüne ja Kortsleht ning teisi infomaterjale.

Paadi kohal laius purjena valge kangas, kuhu oli Sirlil käega kirjutatud “Tulge meie paati!”

Messi päevad olid toredad. Tänu eriti Andruse, Vivika, Sirlil ning teiste aktiivsele selgitustööle liitus

erakonnaga 8 uut liiget ja paljud võtsid kaasa avalduste blanketid, lubades need kodus ara täita. Tore oli ka see, et küllastajad väärtustasid mahe- ja puuvilju. Üks vanem daam võttis vaagnalt kapsalõiked ja küsis: kas taa um iks tuu peris mahe, kas kits ka sööse? Vastasin, et Sööse, sööse, esi näi, kuis sööse!

Suur tänu kõigile, kes nõu ja jõuga kaasa aitasid!

Johannes Jüriado

Agu Kivimägi: protsessi käigus õpime

Küsimusi erakonna juhatuse liikmele esitas üle kõnetraadi Juta Luts.

Kas eesmärgina on paika pandud täpsem kuupäev, millal 2008. aasta eelarve kinnitatakse?

Ei ole. Praegu korraldame kogu juhtimistööd ümber. Millega oleme hakama saanud – oleme valdkonnad juhatuse liikmete vahel ära jaganud. Ja selle oleme kokku leppinud niimoodi, et iga valdkond peab seadma omad eesmärgid. Mina töotan praegu välja administree- rimisvaldkonna eesmärgid, mis on vaja teha. Sealt siis tulevad juba ka täpsemad kuupäevad, mis ajaks mis asi tuleb ära teha.

Kas kogu erakonna eelarve tegemine on Sinu ülesandeks jäänud?

Jah, see on minu ülesandeks jäänud. Aga ega mina ise ei tööta ju seda sisuliselt välja. Valdur Lahtveelt tuli välissuhtluse eelarve, Tanel Tammetilt loodan saada IT-eelarved jne.

Samas, eelarve tegemine ei saa ju niimoodi venima jääda, et tast üldse midagi kokku ei saa.

Me elasime pool aastat ühes peasekretäriaga, kes ei suutnudki eelarvet kokku panna. Ma arvan, et nii kaua nüüd küll ei lähe.

Kui suur tegemine on ühe inimese jaoks see eelarvetegu, kui mahukas?

Kui võtta formaalselt, siis ta ei ole suur ülesanne. Eelarvestamine on teatud protsessi osa. Kõigepealt organisatsioon seab endale eesmärgid ja siis ka planeerib eesmärkide saa-

utamiseks rahalised vahendid. Kui eelarvet käsitleda nüüd selles protsessis, terviktsüklina, siis see on erakonna jaoks mahukas ja oluline sisuline tegevus.

Mis meil ees on? Meil tulevad ju europarlamenti ja kohalikud valimised ja jällegi parlamendivalimised. Ja me peame suutma ka neid valimiskampaaniaid finantseerida. Peame praegu mõtlema selle peale, kust see raha tuleb. Meil on praegu riiklik finantseerimine, sealt peame kuidagi reservi moodustama.

Praegu peame hindama, kui suur see reserv on. Meil on eesmärkideks piirkondade moodustamine, sisekommunikatsiooni parandamine, liikmete liisandumine jne.

Ma olen oma ettepanekus juhatusele jaganud te-

gevused kolme projekti ja viie tegevusvaldkonna vahel, mida tuleks planeerida. Projekte hakkab jooksvalt juurde tulema. Igale teemale üritasin vastutaja panna, kes planeeriks oma lõigu. Saatsin selle juhatuse listi eile, praegu pole veel olulist tagasisidet saanud.

Kas 2007. aasta kulutamise ja säästmise kohta on ka juba mingit jooksvat analüüsi tehtud?

Ei ole. Meil on 9 kuu kuuluaruanded, seda ma olen vaadanud. Aga mingit erilist analüüsi ma ei ole selle põhjal teinud.

Kui suur osa sissetulekust on säästetud ja kui suur osa on kulutatud?

Jah, seda peaks analüüsima. Raskemaks teeb asja see, et 2007. aastasse

jäi ka Riigikogu valimine. Toetajatelt ja sponsoritelt saadud annetused läksid kõik selle valimiskampaania peale. Kandidaadid ise finantseerisid omi kampaaniaid, osa annetusi tuli konkreetse sihiga. Pärast seda on kulutuste tase olnud ühtlane. Niipalju, kui büroo on kulutanud.

Üks suurem projekt, mis nüüd tuleb, on aastapäevakonverents, millega erakond üritab avalikkuse tähelepanu haarata.

Kuidas lugejatele selgitada kulutamise ja säästmise proportsiooni järgmiseks aastaks?

Selleks ma tahan, et tuleks jooksvate kulutuste ettepanekud ja samal ajal need, kes vastutavad valimistulemuste eest, ühtlasi planeeriks, kui palju võiks kampaania maksma minna. Siis me suudame planeerida, kui palju me peame iga kuu reserviks moodustama.

Eelarve enda koostamise protsess tuleb ka formaliseerida. Et kõik teaksid, millal see protsess algab ja et kogude esindajad või valdkondade juhid teavad, milline on nende roll eelarve koostamisel. Esimene eelarve valmib küll veel ilma korrata.

Ma arvan, et selle protsessi käigus me õpime. Vaatame, millised probleemid tekivad ja millele tuleb tähelepanu pöörata.

Kortslehe toimetuse poolt soovime Agu Kivimägil jõudu ja edu eelarve kokkusaamiseks.

Hää kauba eest õiglane tasu

Novembris toimus Tallinas märkimisväärne õiglase kaubanduse reklaamiüritus. Rohelise liikumise korraldatud infonädalal olid külas Fairtrade'i eelkäijad Hollandist, Tansaania kohvifarmer John Kanjagaile ning tuntud Soome ajakirjanik Erkki Toivanen.

Õiglase kaubanduse liikumine sai alguse 1988, kui kaks hollandlast külastasid ühte Mehhiko kohviistandust. Seal nähtu ja kõneldu põhjal tekkis neil arusaam, et arengumaade tootjate elu ei tohiks sõltuda vaid arenenud riikide poolt määratud turuhindadest ja arenguabist. Kohvi maailmaturu hind oli tol hetkel alla 50% istanduse tootmiskuludest.

Õiglase kaubanduse ideeks saigi maksta tootjale õiglast hinda. Tootmiskulud peavad saama kaetud

ja lisaks läheb väike osa hinnast tööliste sotsiaalse- te vajaduste katteks.

Mitmetes riikides on nende summade eest ehitatud koole ja haiglaid. Läh-

tatakse põhimõttest, et vaesemate riikide arengu aluseks pole mitte abi, vaid kaubandus. Toimib partnerlus, Lõuna-Ameerika, Aafrika ja Aasia tootjakooperatiivid on täieõiguslikud osanikud firmades, mis aitavad kaupadel jõuda arenenud riikide turule.

Tarbija jaoks tähendab see teadmist, et nende poolt ostetud kauba tootja ei pea elama vaesuses ja näljas. Õiglase kauba ostja teab, et toote taga seisab lihast ja luust inimene. Praegu osatakse juba selliseid asju hinnata.

Õiglase kaubanduse süsteemiga on juba hõivatud 1,4 miljonit tootjat ja ehkki ülemaailmne turuosa on vaid 1%, kasvab see jõudsalt, Euroopas hinnanguliselt 20% aastas. Idee juhtivriigid on Holland, Šveits, Saksamaa ja Suurbritannia. Just britid näitavad üles erilist innukust.

Nüüdseks on Briti saartel juba 300 linna kuulutanud end õiglase kaubanduse keskusteks. Suur supermarke-tikett Sainsbury's müüb näiteks üksnes õiglase kaubanduse banaane.

Eestis alustati õiglase kaubanduse toodete turustamisest alles tänavu mais. Müügil on mitmesuguseid kaupu: kohv, tee, laias valikus puuvilju, veinid ning

paljud põllumajandussaadused.

Eesti tarbija jaoks on õiglase kaubanduse tooted siiski tavakaubast mitmeid kordi kallimad ning seetõttu veel paljudele kättesaamatud. Meie turustajate julged sammud suuremaid koguseid sisse ostes aitaksid seda hinnavahet oluliselt vähendada.

Ekke Erilaid

Lähemalt õiglasest kaubandusest
www.fairtrade.ee ja
<http://en.wikipedia.org/wiki/Fairtrade>

Säästva arengu foorum

Tea Nõmmann, SEI Tallinna keskuse juhataja

Säästva Eesti Instituut korraldas 8. novembril Säästva Arengu Foorumi 2007, mille teemaks olid keskkonnapoliitika lõimimise plaanid ja praktikad. Rahvusraamatukogus osales umbes 200 teadlast, üliõpilast ja huvilist.

Johan Rockström, SEI tegevdirektor, andis ülevaate globaalsetest keskkonnatrendidest. Konkreetsete näidete varal tõdes Rockström, et inimtegevuse mõjul ja kasvuhoonegaaside liigse õhku paiskamise tulemusena on maakera ökosüsteemi paljud osad viidud oma taastumispriide

lähedale või juba koguni üle oma taastumisvõime serva.

Joachim Spangenberg Helmholtzi keskkonnauuringute keskusest osundas, et praeguses poliitilises süsteemis on võimalik leida lahendusi tänastele keskkonna- ja sotsiaalprobleemidele. Ta nentis vajadust paremini seletada ja kommunikeerida teadlaste uuringute tulemusi nii poliitikutele kui ka rahvale. Samuti rõhutas Spangenberg keskkonnaseire tähtsust võimalike probleemide lahendamiseks rakendatavate meetmete valikul, ajatamisel ja elluviimisel.

Versaille Ülikooli majandusprofessor Martin O'Connor esitas teesi, et heast teadusest pole üksi abi – ettepanekute väljatöötamise ja rakendamise peavad juba algusest peale

olema kaasatud ühiskonna eri osapooled – valitsus, kodanikuühiskond, äri sektor ja teadlased ise. Edukaks koostööks on aga vaja arendada ka koosõppimisuutlikkust.

Euroopa Parlamendi liige Andres Tarand ütles, et säästva arengu põhitõlmuseks on demokraatia. Põlevkivi kaevandamise suurendamine või õigemini Põlevkivikava vastuvõtmisega viivitamine võib olla märk korruptsioonist Eestis.

Näitena valdkonnakavade mittetoimimisest tõi Tarand kütuste ja energia- arengukava ja väitis, et energiamonopol tuleb lõhkuda, põlevkivi kaevandamise lubade hulka vähendada ja selle tarbeks tekitada kohtulahendid. Tarand avaldas lootust, et Euroopa Liidu Komisjoni initsiatiivil

energiamonopolid tükeldatakse nii Euroopas kui ka Eestis.

Keskonnaekspert Tiit Kallaste leidis, et karmim kliimakokkulepe (nn Kyoto 2 leping) tähendab emissioonikauplemise skeemi laiendamist uutele valdkondadele – lennundus, keemiatööstus, põllumajandus. Lisaks CO₂-le kaasatakse skeemi ka metaan, CF₆ jt kasvuhoonegaasid. Ettevõtted peavad oma äriplaanides ja investeerimiskavades ette nägema ülemineku süsinikusäästlikumatele tehnoloogiatele. Kallaste on kindel, et kliima-, keskkonna- ning energia- poliitika lõimuvad lähiajal niikuinii ja saabub ka taastuvate allikate võidukäik.

Foorumi ettekanded on kättesaadavad aadressil:
www.seit.ee

Kui erakond ainult teaks,

Rohelise erakonna ajaloo populaarseim peasekretär **Dagmar Mattiisen** rääkis Kortslehele ametis kogetust ja erakonna tulevikust.

Kortsleht ja Dagmar istusid 23. novembril Dagmari kööginurgas Tartus Veeriku linnaosas, vestlemaks minevikust ja tulevikust.

Kuidas Sul pärast ametist lahkumist läinud on? Sa lubasid puhata. Kas oled nüüd ära puhanud või lausa uue töö leidnud? On sul midagi silmapiiril?

Ma pole isegi mitte uut tööd otsima hakanud.

Lugejatel on siis mõtet Sulle pakkumisi teha?

Absoluutselt. Jah, mulle on mõtet pakkumisi teha. Olen siin koduga ja sõpradega tegelenud.

Aeg läheb tõesti väga kiiresti. Ma juba tunnengi, et olen tartlasi alt vedanud. Oleksin pidanud aktiivsem olema, aga vast ma jõuan.

Eile oli ühine koosolek ja peab vaatama, mis siis saama hakkab. Ma kindlasti püüan olla ökofestivalil abiks nii palju, kui minust abi võiks seal olla. Olen siiamaani lugenud ökofestivali kohta promomaterjali ja müts maha tegijate ees.

Miks sa üldse Isamaast roheliste sekka ära tulid?

Isamaal ei olnud mind vaja. Kui nad Res Publicaga ühinesid, omandas kogu see organisatsioon teise näo. Seal oli palju "tegijaid", kes läksid teed, mis mulle üldse ei sobi. Seal olid piirkonnad ja osakonnad, aga osakonnad ei olnud üldse olulised. Sa võisid seal osakonnas teha, mis tahtsid – surra või elada,

da, sa ei huvitanud eriti kedagi. Meil Kohilas oli oma osakond, saime sellele isegi elu sisse, aga kui ei ole ühtset liikumist, näeb see välja umbes niimoodi, nagu sa keedaksid paksemat suppi ühes katla nurgas. Sellest ei tule midagi välja ja sama asi hakkab meil ka natuke nii olema: sa teed mingeid ettepanekuid ja need kaovad kuhugi.

Kuidas teistel erakondadel volitustega on? Meil on räägitud, et volitamist piirata on põhiseaduse vastane. Samas seda Eesti suuremates parteides pole, nii et asi ei olegi nii ühene.

Aga ei olegi tegelikult. Me peame arvestama, et olenemata sellest, millega organisatsioon tegeleb, on 10–15% inimesi aktiivsed ja ülejäänud on passiivsed. See tähendab, et nad on uinunud olekus ja aktivisee-

ruvad, kui miski neid isiklikult puudutab või kuidagi haarab. Isamaas oli täpselt samamoodi. Kõige suurem apsakas, mis tekitas liikmeskonnas umbusaldust ja millega tegevus pidurdus, oli see, kui me lugesime liitumisotsusest ajalehest. Meie maakonna esimeest ei olnud sellest informeeritud. Siis oli selline tunne, et mida me üldse kargame.

Maakonnas oli osakond olemas Raplas, mis oli küll poolenisti väljasurnud, ja siis oli Kohilas. Seal oli kümme inimest. Me jõudsime nii kaugele, et tegime osakonna Märjamaale ja kohe oleks tulnud veel paar osakonda juurde. Ja siis tuli nagu külma vett krae vahele – liitumine. Kui ma ise küsisin Mart Nuti käest 2. veebruaril, Tartu rahu aastapäeval, et ega te ometi seda ei tee, vastas Nutt, et seda ta küll ei tee. Läks paar nädalat mööda

ja me lugesime lehest, et otsus on langetatud. Meie käest ei küsitud.

Me saime tegelikult alles pärast esimese Kortslehe ilmumist aru, kuivõrd vähe teavad erakonnast need, kes listides ei ole või neid aktiivselt ei loe.

Mina olen listides sees: jutulistis ja teadete listis ja Lõuna listis. Kui sa neid liste loed ja veel eriti siis, kui ma peasekretär olin, sain aru, et selleta avanev pilt erineb ju kardinaalselt sellest, mis tegelikult erakonnas toimub.

Kortslehega on selline asi, et... Vaata, ma lugesin seda viimast numbrit tähelepanelikult. Sinna inimesed tahavad ju kirjutada ja on terve hulk inimesi, kes tahavad seda lugeda, sealt tahetakse saada infot, et kaasa mõelda. Aga selleks, et tekiks selline koostegemise rõõm, tuleb inimesed ikkagi kokku korjata.

Seepärast avaldasime meiegi uue juhatuse nimikirja. Sellela olnuks sadade kaupa inimesi, kes ei teaks, kes üldse juhatuses on.

Pressiteatest on ikkagi vähe ja me ei jõudnudki nii kaugele, et meie kodulehel oleks kõikide juhatuse liikmete pildid. Mina oleksin tahtnud, et seal oleks igapähe lühike CV: mida ta tahab juhatuses üldse teha, miks ta sinna kandideeris ja mida ta seal praegu teeb.

Meie juhatuse on kuidagi

mida ta tegelikult teab...

väga juhatusekeskne. Võib-olla see nüüd muutub, kui nad jagasid need ülesanded töömeeli ära ja kõik hakkavadki tegutsema. Seal on minu meelest veel inimesi, kes ei hakka.

Ehkki mitmed on ka tõesti üle koormatud. Näiteks Alex Lotman on väga aus inimene. Ta tunnetab seda, et ööpäevas on ainult 24 tundi. Kui vaadata, kui suur on see töömaht, millega ta tegeleb ja millega peab üks väike fraktsioon hakkama saama, keda tegelikult pole toetamas nõunikke ega aparati, siis ongi väga keeruline. Ja mul on väga kahju, et kui Toomas Trapido tegi oma individuaalplaani kui fraktsiooni liige – mida tema riigikogu saab teha ja mida ta erakonna heaks saab teha, siis teised sellest eeskujuga ei võtnud. Mul oli plaan, et kõik fraktsiooni liikmed teevad sellise kava ja neist kasvab välja mingi ühtne kava, sest fraktsioon ei saa teha tööd ilma erakonnata ja erakond ei saa ilma fraktsioonita. Need on lahutamatu seotud asjad.

Need peaks kuidagi koordineeritud olema.

Ma avastasin, et meie erakonnaliikmetel on uskumatu potentsiaal. Kui roheliste erakond teaks kõike seda, mida roheliste erakond tegelikult teab, siis see oleks väga võimas erakond ja ta jõuaks oma liikmeteni. Allan Aarna on kirjutanud sellest jutulistis ka röökvahastavaid kirju, et vaadake, me oleme siin, kasutage meie oskusi, teadmisi, kogemusi.

Kas kõigi liikmete andmete kogumine pole mitte liiga suur töö, et seda põlve otsas vabast ajast teha?

Agu Kivimägi pidi välja töötama liikmeankeedi, kus

igauks paneks kirja, mida ta tahab ja suudab teha erakonna heaks. See saadeti vist vahepeal laiali ka. Ma küll ei tea kedagi, kes sellele vastanud oleks, sest seal taheti rohkem CVd ja muud sellist. Üks asi on see, kui sa tead, millega keegi hakkama saaks; teine asi on see, kuidas teda tööle panna.

Ehk ei piisa ka sellest, kui me teame, mis ametit keegi peab. Me peame teadma, mida nad ise teha tahavad.

Selle peale mõeldakse.

kuidas nendega koostööd teha? Selleks kõigeks on aega vaja.

Ning et inimestel oleks tunne, et nad saavad enda initsiatiivi rakendada.

Tegelikult ju ei piira meie tegevusvabadust mitte keegi. Me ainult arvame, et piirab. Et see osutuks võimalikuks, tuleb lihtsalt jalad kõhu alt välja tirida ja ära teha. Ja ongi kogu lugu.

Kas Sulle ei tundu, et peaksime ka erakonnana mingeid üritusi tegema? Oleme juba aasta otsa era-

on praegusel viisil kokku pandud, on selge, et sidusust ei ole. Tuleb vaikselt niimoodi teha, et inimesed saaksid tuttavaks, pigem altpoolt ülespoole.

Praegu on küllaltki absurdne seis: kui Tallinnas inimesi kokku ei saa, tuleb teha üldkogu, see on lihtsam. Selleks on vaja ainult 150 inimest.

Miks sa arvad, et Tallinna moodustamiseks inimesi kokku ei saa? Kõikidel teistel erakondadel on organisatsioonid linnaosade kaupa. Ma võin muidugi öelda, et need ei tööta. Nad ei käi seal niimoodi koos, aga klubiline tegevus on hästi arenenud. Tulevad kokku jahimehed ja jalgpallurid ning igauks käib kuskil midagi tegemas.

Argument, et ma elan selles maakonnas ja selles vallas, on üle Eesti tegelikult hästi nõrk.

Millest siis lähtuda tuleks?

Mina küll ei jõudnud Rosmale, kuid me arutasime ka Viljandis meie põhialuseid. Tegin kunagi ettepaneku, et värbamine võiks olla huvialade kaupa -olenemata sellest, kus inimene elab, kus ta töötab, kus ta sõbrad on. Meil on hästi palju kalamehi, kes veekogudes kalastavad. Võrtsjärvel on probleeme, ka Peipsiga on probleeme ja see ühendab neid inimesi. Nad on eri maakondadest: Viljandi, Tartu, Jõgeva, Võrumaa. Siis võiks pigem teha klubisid teemade kaupa, sest elukoht kui selline ei ole enam mingi argument.

Kahjuks saab leheruum otsa ja peame siinkohal lõpetama. Kaks korda pikema intervjuu leiate Kortslehe kodulehelt.

Selline ta on: röömus ja mänglev nagu merelövi.

Foto: Kortsleht

Fraktsioon tervikuna on ikkagi tunnetanud seda, et neil on abi vaja. Samas segab jälle see inimlik aeg: kuidas jõuda nende inimesteni, kes saaksid aidata,

konnana olemas olnud ja kui palju on asju, mida oleme teinud kui roheline erakond? Avatud ruumid, kus keegi peale oma liikmete ju ei käinud. Kui see erakond

Jäätmemajandusest

6.novembril arutleti Tartus jäätmemajanduse üle. Raporteerib **Ave Mets**.

6. novembril 2007 toimus Tartu linna ja maakonna piirkondlike üksuste moodustamise koosolek. Muu hulgas tuli jutuks ka jäätmemajandus, mille juures osutati mitmetele kitsaskohtadele Eesti jäätmemajanduses nii riiklikul kui kohaliku omavalitsuse tasandil ning pakuti ideid nende lahendamiseks.

Paljud probleemid puudutavad jäätmete sorteerimist ja käitlemist, nagu suurte jäätmete kogumine ja äraandmine käitlejale, vajadus kohaliku (Lõuna-Eesti) jäätmetööstuse

niel on selleks nii tahe kui valmidus.

Üks väljapakutud ideid, mida kogu arutelu ja sellega loomulikult viisil kaasnenud murede kurtmised inspireerisid, oli olemasolevate probleemide kaardistamine, et selgitada, mida konkreetselt tuleb jäätmemajanduses ja vastavates tegevuskavades muuta.

puuduvad, tuleks koondada ühtsesse andmebaasi, mis näitaks mis piirkonnas ja millised on neist kõige teravamad mured. See võiks olla aluseks nii omavalitsuse kui ka erasektori tegevuse korraldamisel jäätmekäitluse valdkonnas.

Lahenduste leidmiseks võiks muuhulgas uurida, kuidas mujal Eestis või ka teistes riikides on analoogsed probleemid lahendatud (uurida häid praktikaid) ning kohandada leitud eeskujud kohalikele oludele.

Näiteks maavaldajatele peavalu valmistav probleem, et naabrid, kes ei raatsi kulutada raha prügiveole, poetavad oma prügi võõrale territooriumile, kusjuures vastutavaks jääb territooriumi valdaja, mit-

süsteem, kus avatud territooriumi prügiveoteenuse leping teenuse pakkujaga pole mitte igal territooriumi valdajal eraldi, vaid kohalikul omavalitsusel. Inimesed jätaavad oma jäätmed kilekotiga kindlasse kohta territooriumil, kust jäätmeauto need kokku korjab. Nii pole kellelgi põhjust oma jäätmeid salaja naabritele "kinkida".

Kuid selliselgi süsteemil on omad puudused: kui jäätmetest vabanemine tehakse inimestele nii odavaks ja lihtsaks, kas on neil siis veel motivatsiooni vähendada taaskasutuseks ja ümbertöötamiseks kõlbmatute jäätmete tekitamist, mis võiks ju olla jäätmemajanduse olulisemaid eesmärke?

Selle eesmärgi saavutamiseks ei piisa muidugi jäätmekoristussüsteemi muutmisest, muuta tuleks ennekõike inimeste meelust, näiteks koolihariduse abil. Kuid see peab käima

järele, jäätmekonteinerite tühendamise otstarbekas korraldamine, jäätmete lahk kogumine külades-alevites ja uuslamurajoonides. Viimane, KOVi vastutusse kuuluv, on komplekssem probleem, mispuhul tuleb arvestada asustuse tihedust, et jäätmevedu ei tekitaks rohkem saastet kui veetavad jäätmed.

Ometi puuduvad isegi üsna tihedalt asustatud asumites (nt Lagedi, Külitse) võimalused jäätmeid sorteerida, kuigi elaj-

Näiteks võiks tuua asjatühjendamise otstarbekas korraldamine, jäätmete lahk kogumine külades-alevites ja uuslamurajoonides. Viimane, KOVi vastutusse kuuluv, on komplekssem probleem, mispuhul tuleb arvestada asustuse tihedust, et jäätmevedu ei tekitaks rohkem saastet kui veetavad jäätmed.

Need ja teisedki probleemid, mille lahendamiseks praegu tegevuskavad

te prügi tekitaja ja vales kohas ladustaja, on Sillamäel olematu. Seal toimib hästi prügikogumisringide

käsikäes riikliku poliitikaga, mis ei tohi nullida inimeste püüdlusi keskkonnasäästlikult elada.

Kalleim jõulukink on ise tehtud

Airi Hallik,
juhatuse liige

Samal ajal, kui suurem jagu meist lähedaste inimeste rõõmustamiseks tänavate viisi kauplusi läbi kammib, mõnuleb väiksem osa koduivaniil või järil ja nokitseb ise jõulukingi valmis. Rohelise erakonnaga seotud inimeste seas on selliseid inimesi ootuspäraselt palju.

Viljandi ja Süvahavva Loodustalu vahel pendeldav Eesti ökoturismi ühenduse juht Peep Tobreluts ostab poest pisikese kuhja Räpina paberivabriku kartongi, joonistab sellele vaba käega pisikese pildi ning kirjutab mõne soovi. "UNICEF on tore ja ka teised fondid, kes kaarte välja annavad, on toredad. Aga isetegemine on veel kõige toredam," arvab ta. Peebu õe Reet Pettai kodus sealsamas Süvahavval kogub aga jõulu paiku tuure suisa "suveniiritehas".

Rohkem ravimtaimekasvatajana tuntud Reedale on kingitellimusi saatnud nii riigiasutus kui ka mõned erafirmad. Tema käest tahetakse kõikvõimalikke asju: käpikuid, õlakotte, teesid riided ömmeldud kotikestes...

"Näiteks sooviti sisseliimitud pildiga kaarte. Et kaardi aknast näeks linasele riidele käsitsi tikitud tellija logo. Tiimarist toorikute ostmise asemel läksin Räpina paberivabrikusse klassivend Mälberg Meelise jutule, kus näidise järgi tehti uus toode – aknaga kaart taaskasutatud paberist." Nüüd peaksid Räpinast toorikuid saama teisedki soovijad.

Peebu avamist mööda peavad loodustalu tooted olema kohalikku päritolu, praktilised ja loodussõbralikud.

Pilt: Helena Kärgendberg

Kullaketrajad

Maalammaste kõige suurem sõber Gilleke Kopamees Saaremaalt teeb jõuludeks hoopis vinge ürituse – esimesed Eesti meistrivõistlused ketramises 15. detsembril, kuskil Kaali kraatri lähistel.

"Kuni inimene lõnga ketrama ei õpi, ei oska ta hinnata villa kvaliteeti," leiab Gilleke. Sõbrannaga kahepeale on ta ketrama õpetanud ligi kakssada inimest. Alustada tuleb Gillekese meelest kindlasti kedervarega ketramisest. "Ma ei ole veel kraasimisest kaugeemale jõudnud," tunnistab Gillekesele. Seepeale on Gilleke vaat et solvunud, sest maalamba vill väärrib hoopis paremat kohtlemist.

Maalamba õilis vill

"Kraasid tulid Eestisse alles peenvillalammastega. Sinnamaani villa kas nopiti või kammiti või pügati. Kraasimise asemel näpiti vill sõrmedega lahti või siis klopti ühtlaseks. Ja päris kindlasti peske lammast koos villaga meres või jões, aga mitte villa! Villa pesemisel pesuainega läheb kaduma kogu lanoliin, mis lõngale venivust annab."

Ehh, võta või kätte ja mine Eestimaa teise otsa ketrusvõistlustele, kus antakse hädalistele ka algõpet

ning kindlasti räägitakse villatööde ajaloost.

Jõulukingiks soovitab Gilleke voolida armsamale lamba-, kitse- või veiseluust nõela, millega saab teha nii ürgseid nõeltehnikas esemeid kui sokke parandada. Ülepea on Gilleke praegu muinasaja luuesemete lum-muses.

Nõelad, küün ja sõled

Gillekese enda nõela on valmistanud Viljandi Kultuuriakadeemias rahvuslikku ehitust õppiv Heiki Mürk, kes sai selle eest vastu müldugi pisikese kuhjakese lambavilla. "Olen nõelu voolinud ka veise- ja põdrasarvest ning puust," räägib Heiki. Ta armastab ka ise nõeltehnikas esemeid valmistada. "Aga kingitust tehes arvestan ikka, kellega tegu on. Keegi saab sokid, keegi kõlavöö, keegi puulusika..." Siiski kahtleb ta, kas tänavu õppetöö kõrvalt kingituste tegemiseks aega jääb.

Samuti kurdab ajanappust rahvusliku ehituse õppekava hoidja Priit-Kalev Parts: "Ma olen ju bürokraat!" Ainsa helgema teona meenub talle, et koos esmakursuslastega sai äsja koduõuele lepatüvedest küün ehitatud.

Ka endine Setomaa ülemsootska Evar Riitsaar Obinitsast ütleb, et väikeste laste kõrvalt meisterdami-

seks palju aega ei jää, kuid mõned hoburaudsõled ja hõbelehed valmistab ta jõulukingiks küll. Hõbedast hoburaud käivad seto meeste särgikaelusele, mitmesuguste puude lehti meenu-tavad hõbelehed kuuluvad aga seto naiste kaelaehete juurde.

Vitamiinterrorist

Kanepi kandi kunstnik Epp Margna on tänavu nakatunud tinktuuri-tegemise pisi-kuga. "Mõni leiab paki seest kindlasti pudelikese naiste-puna või päevakübara tinktuuriga. Või siis minu enda keedetud seepi. Või vilditud ehteid. Või vitamiinipommi purgikese – seda tahan ka kohe valmistama hakata," ei tule tal kingideedest puudust. Vitamiinipommi retsept on selline: peenes-tad kaks supilusikatäit mädarõigast, peotäie jõhvika-d, paar küüslauguküünt ja ühe väikese sibula ning segad kõik need läbi kolme supilu-sikatäie meega.

Kartuliküünlad

Veel meeldib Epule teha kartuliküünlaid – lõikad kartuli pooleks, õonestad osa sisu välja, torkad tiku keskele püsti ja valad kartuli lambarasva täis. Lambarasva haisu ei maksa sellegipoolest peljata – põlemine ega ärapuhumine seda ei tekita. Isegi kartuliküünalde säilivus on järele proovitud. Nimelt hakkas üks kingikotti unustatud küünal jõudsalt idusid ajama.

"Ma saan väga hästi aru tööinimestest, kes lihtsalt ei jõua käsitööd teha ja aksepteerin neid. Mina olen valinud sellise elustiili, et mul on palju aega, aga raha nagu ei olegi õieti. Ja ma vähemalt üritan püüdlikult oma lapsi isetegemisrõõmuga nakatada," naerab Epp oma positiivsusest pakatavat naeru.

Tanel Tammeti esitatud otsedemokraatliku

Arvamuskogu põhikirjaline ülesanne on koguda ja süstematiseerida liikmete esitatud arvamused. Argumendid on loodetavasti erakonna liikmetele otsuse langetamisel abiks.

Alljärgnevalt on loetletud arvamuskogu kogutud poolt- ja vastuargumendid Tanel Tammeti ODOMi eelnõule nr 9. Pooltargumendid kogus Ene Savolainen, vastuargumendid Ekke-Kristian Erilaid.

Poolt:

* Eelnõu ei sunni fraktsiooniliikmeid ühel või teisel viisil hääletama: hääletuse tulemus on ühemõtteliselt erakonna seisukoht ning kui fraktsiooniliikmed otsustavad erakonna seisukohta mitte arvestada, siis ei tulene neile eelnõust mingeid konsekvantse.

* Kui erakonnaliikmete endi hääled määravad erakonna ametliku seisukoha, tekib tugevam motivatsioon uurida, mis hääletused toimuvad, kuidas fraktsiooniliikmed hääletavad.

* Hääletusmehhanism on ODOM-ist täiesti sõltumatu, täpselt nagu on sõltumatud juhatuse valimised, juhatusesisesed hääletused jne. Päril ilmselt on ühingu liikmetel õigus sisse seada mingi spetsiifilise küsimuse/ülesande lahendamiseks omaette protseduur.

* Aeg ja tähelepanu. Mõlemal on inimestel, sh erakonna liikmetel piiratud hulk. Eelmise aasta listis esitati umbes selline mõttekäik:

"Avaliku arvamuse uuritud ei tööta, kuna need on liiga sagedased. Rahva käest küsitakse, kuid ei

Valimiskogu on andnud teada, et otsustas panna **Tanel Tammeti otsedemokraatlik eelnõu nr 9** sisehääletusele, mis toimub **3.-16. detsembril** (kaasa arvatud). Eelnõuga on võimalik tutvuda erakonna foorumi aadressil <http://foorum.erakond.ee/index.php?topic=2333.0>

Samuti leiate eelnõu tervikteksti autori kommentaaridega **Kortslehe nr 4** leheküljelt **10**.

Valimiskogu palub hääletada **täpselt märgitud ajavahemikul** (3.-16.12). Hääled, mis on saadetud või esitatud enne või pärast nimetatud ajavahemikku, arvesse ei lähe. Postitsi saadetud kirjal loeb postitempli kuupäev.

anta aega mõelda, esitata pluss-miinus argumente, erinevaid seisukohti. Kui ODOM rakendus riiklikul tasandil siis võiksid hääletused olla kord aastas, aastase ettevalmistusajaga." Seepärast ongi volitamine hädavajalik.

annab igale erakonnaliikmele reaalse võimaluse mõjutada riigikogu töö otsustavat osa ning seeläbi realselt osaleda poliitikas.

Kindlasti võimaldab niisuguse mehhanismi olemasolu suurendada meie

* Kaasab erakonnaliikmed erakonna seisukohtade kujundamisele. Eristab meid teistest erakondadest, kes alluvad oma liidrite tahtele. Suurendab usaldust erakonna vastu.

* Pakutud mehhanism

erakonna liikmeskonda ja süvendada pressis ning avalikkuses positiivset kuvandit meie erakonnast.

* Riigikogu liikmete tegevus vastab erakonna seisukohtadele.

* Riigikogu võtab vastu asjalikumad seadused.

* Kui see eelnõu tööta hakkab, siis see oleks argument ka uute liikmete leidmisel, kus EÉR saab öelda - meil on mehhanism, mille kaudu saab iga liige osaleda otsedemokraatias kogu aeg, praktiliselt 24/7, kui selleks aega ja huvi on.

* Väide, et las programmitoimikond tegeleb, pole veenev. Sest programmitoimikond las tegeleb nii ehk nii, üks ei välista teist, aga antud eelnõu annab igapäevase võimaluse tegeleda mõne huvitava teemaga, kuulumata programmitoimikonda.

* See on otsedemokraatia tegelikkuses ja *on-line* ning see on revolutsiooniline.

* Antud eelnõu tähtsus on eelkõige selles, et kaasa rohkem erakonnaliikmeid erakonna tegevusse ja samuti vähendamaks erakonna lõhenemist ja teatud gruppide tõrjutust (või üldse eemaldumist). Volitamine on aga eelkõige vajalik selleks, et see mehhanism üldse toimima hakkaks. Vastasel juhul jääb selle toimimine küsimärgi alla.

* Ideaalis võiks aktsepteerida ainult neid volitusi, mis lähtuvad volitaja tahtest, st algatus tuleb temalt. Kui keegi hakkab volitusi "massiliselt korjama", siis see oht on erakonna liikmete poolt teadvustatud, selline tegevus avalikustatakse kohe kõikides erakonna teabekanalites ja erakonnas toimib mitteformaalne kokkulepe, et "volituste korjajatele" volitusi ei anta.

eelnõu nr 9 poolt- ja vastuargumendid

Vastu:

1. Fraktsiooni sõltumatus ja tegevuskindlus.

* Eelnõude kooskõlastamine on vastuolus põhiseaduse §62, mis annab igale riigikogu liikmele õiguse hääletada oma äranägemise järgi. Riigikogu saadikute sõltumatus otsustamisel ei ole tagatud.

* Ei ole mõeldav fraktsiooni liikmete seostamine mittetoimiva ODOMi süsteemiga kuna see halvaks fraktsiooni tegevuse täielikult.

* Säärase eelnõu läbimineku korral oleks mõnel erakonna aktiivsel grupil võimalik meie riigikogu fraktsiooni töö üldse blokeerida.

* Tuleb kaaluda, kas soovime, et riigikogu liikmed hääletavad nagu nende sponsorid soovivad, nagu erakonna esimees ütleb, nagu juhatus otsustab, nagu fraktsioon otsustab või nagu erakonna liikmed on otsustanud.

* Tuleb uskuda, et kõik riigikogu roheliste fraktsiooni liikmed arvestavad erakonnaliikmete arvamus- tega, kuid teevad siiski lõpliku otsuse iseseisvalt ja sõltumatult.

* Fraktsiooniliikmeid saab mõjutada teatud otsuseid tegema või mitte tegema - selleks on diskussioonid, arutelud, foorumid. Kaskida või kohustada või siduda neid millegagi pole aga võimalik ja nii see peabki olema.

2. Häälte delegerimine.

* Häälte delegerimine moonutab demokraatiat

* Oma hääle loovutaja ei ole kaitstud selle eest, et tema häält kasutatakse tema veendumuste vastaselt

* Häälte delegerimise

Kuidas hääletada?

Hääletada saab järgnevail viisidel:

1. saates **digitaalalkirjaga** poolt/vastu kirja (tingimata peab pealkirjas olema sõna HAALETUS (ilma täpitähtedeta) või

2. saates või toimetades hariliku oma häält sisalduva kirja **EER kontorisse** aadressil: **Erakond Eestimaa Rohelised, Toom-Rüütli 10-3, 10130 Tallinn**. Sellisel kirjal peab olema hääl (poolt/vastu), nimi, isikukood, kontaktinfo ja allkiri. Kirjaümbrikule palun märkida "SISEHÄLETUS, EELNÕU NR 9", et kirja büroos juhuslikult ei avataks.

3. Pangaülekandega: kanna **Erakond Eestimaa Rohelised Hansapanga arvele 221029698609** mingi summa (suurus ei ole oluline, ka üks kroon sobib) ja kirjuta selgitusse tekst kujul "EE nr 9 poolt või EE nr 9 vastu lähtuvalt oma eelistusest. Arvesse lähevad ka muud üheselt tõlgendatavad märked. Muud informatsiooni ei ole vaja ülekandele kirjutada.

Saadetud summa arvestatakse automaatselt Sinu liikmemaksu tasutud osaks. Oluline on vaid hoolt kanda, et ülekanne jõuaks enne töönädala lõppu kohale, sest vastasel juhul ei lähe teie hääl arvesse.

Lähemalt saab sisehääletuse reeglitest ülevaate erakonna kodulehelt aadressil http://roheline.erakond.ee/index.php/Otsedemokraatia_reeglid_EER-s.

võimalus muudab hääled kauplemise objektiks, neid on võimalik oma eesmärkide nimel n-ö kokku osta.

* Volitamise mehhanism ja piirid on eelnõus täpsustamata.

* Häälte delegerimise lubamine on miinus. Hääletamine ega otsustamine ei ole midagi erilist, erakond on samasugune nagu iga teine organisatsioon või inimgrupp.

* Volitamine ei aita kuidagi erakonna seisukohta kujundada, loeb ikka inimeste tegelik seisukoht, mitte usaldus kellegi vastu. Tegelike arvamuste, mitte volituste hulk, annab ka suurema mõjujõu "erakonna seisukohale".

* Otsuse teeb inimene, kellel on kõige rohkem "surnud häälti".

3. Erakonnaliikmete valmidus ja pädevus otsustada.

* Peaksime rohkem üks-teist usaldama ja mitte

konstrueerima nii palju mehhanisme, kuidas üks-teist kontrollida.

* Erakonnal ei ole toimivat meetodit ühise seisukoha väljakujundamiseks ning liikmete tegelik aktiivsus eelnõude arutamisel on väga madal.

* Suurem osa erakonnaliikmeid ei ole, ei pea olema ja ei saagi olla igas küsimused kompetentsed, seetõttu võetakse otsus vastu nende poolt, kes asjast aru ei saa ning asjatundjatel pole võimalik otsust mõjutada.

* Eelnõu ei näe ette, et erakonnaliikmetele antakse otsustamiseks vajalik eelinformatsioon.

* Mil moel see eelnõu aitab kaasa sisulise arutelu tekkele seadusloome osas? Kui vaadata täna meie foorumi rubriiki "Riigikogu", on see liialdatult öeldes mõõdukalt külastatud-kommenteeritud.

* Seni on iga kui asjalik kommentaar ja küsimus leidnud oma koha arutelu-

des. Riigikogus on ennekõike vaja argumente.

* Aeg ja tähelepanu. Mõlemal on inimestel, sh erakonna liikmetel piiratud hulk. Rahva käest küsitakse, kuid ei anta aega mõelda, esitada pluss - miinus argumente, erinevaid seisukohti.

4. Riigikoguhääletuste tähendus poliitilises protsessis.

* Tähtis pole mitte niivõrd eelnõu poolt ja vastu hääletamine, vaid asjaliku õigusakti väljatöötamine, vastuvõtmine ja elluviimine.

* Eelnõude täiendamine selle otsuseprojekti raames ei tööta ("olen vastu sellele punktile, esitaksin sõnastusena ... kuna ..."), mehhanism on ainult poolt/vastu.

* Eelnõu ütleb, et pakutud mehhanism annab igale erakonnaliikmele reaalse võimaluse mõjutada riigikogu töö otsustavat osa, see tähendab - realselt osaleda poliitikas. Poliitik ei ole hääletusmasin ja "reaalne tegevus" ei tähenda "valimismasina" nuppude pressimist.

5. Otsedemokraatlike hääletuste toimimine erakonnas.

* Eelnõus ette nähtav hääletusmehhanism ei ole kõiki otsuseid langetama õigustatud, erakonna täpselt sätestatud sisehääletusmehhanism põhikirja mõttes. Kui soovitakse ODOMit muuta või täiendada, siis peaks esitama põhikirjamuudatuse.

* Pole mõtet siduda inimesi mittetoimiva ODOMi süsteemiga (ka eetilisel mitte), sest sellega veeretaksime oma isikliku ebaefektiivsuse saadikute õlule.

Tähelepanu, pealinna rohelised!
Tallinna piirkonna algatustoimikond kavandab
12. jaanuaril
EERi Tallinna piirkonna moodustamist.
Esialgsete plaanide kohaselt kestab üritus kogu
päeva. Jälgige teateid ja varuge aega!

Tule Kitsale tänavale Tartus!

EERi Lõuna-Eesti Ühenduse regulaarsed kokkusaamised toimuvad iga kuu esimesel esmaspäeval kell 18–20 Tartu kontoris, Kitsas 3, III korrus. Päevakorras: ülevaated valitud kogude tegevusest, muud jooksvad küsimused. Väljaspool seda aega toimuvatest kokkusaamistest teavitatakse Lõuna listi kaudu.

Tule Lauteri tänavale Tallinnas!

Järgmine Tallinna roheliste kokkusaamine toimub neljapäeval, 6. detsembril kell 18–20 Heliloojate Liidu maja keldris aadressil Tallinn, Lauteri 7C, kohvikus Seitse C. Ootame kõiki, kes tahavad aidata korraldada Tallinna piirkonna koosolekut.

Teisipäeval, 18. detsembril toimub kokkusaamine Akadeemilise Raamatukogu kohvikus Strix aadressil Tallinn, Rävåla pst 10. Täpsem info: Tiiu Arro, 56 678 740.

10. detsembril 2007
valmib Tartus,
kirjastuses Petroneprint
raamat

ROHELISEKS KASVAMINE.

Ümbertöödeldud paberist mahukasse raamatusse on erakonnaliige Epp Petrone koondanud mitut masti keskkonnateemad. Siin on Rohelise Värava võrgulehe kirjutatud kolumneid, katkendeid internetipäevikust, lühiintervjuusid Eesti ekspertidega, kokkuvõtteid ingliskeelsetest ökotemaalistest bestselleritest.

Ühte on koondatud üldine ja konkreetne, kaugem ja lähedasem info. Miks on Aafrikas näljahäda, miks on maailmameri reostunud, kuhu viia oma vana arvuti, mismoodi säästa oma kodus elektrit, kuidas teha loodussõbralikku remonti? Lisaks rohelistele elunippidele leiab raamatust ka rohelist eneseanalüüsi: kas keskkonnasäästlikkus on uus religioon? Kas üks inimene suudab tarbijamaailmas midagi muuta?

Raamatu poehind on 199 krooni, kuid osta saab ka otse kirjastusest.

Täpsem info: tel 52 71 009, Epp Petrone,
<http://www.petroneprint.ee>

Kallid emad, isad, vanaemad ja vanaisad!
Ootame Teie lapsi ja lapselapsi **EERi laste jõulupeole** Tallinnas **20. detsembril** algusega kell **18.00 Toom-Rüütli 10–3**. Külla tuleb Teater Kohvris, pakke jagab lastele jõuluvana. Uksed avame kell 17.00, jõulupidu lõpeb kell 19.30. Head laulude ja salvide õppimist soovides, Päkapikk
Info ja registreerimine tel 55 520 107

Kuidas Kortslehte tellida? Kuidas Kortslehte mitte tellida?

Et kõik huvilised Kortslehe olemasolust teada saaks, püüame edastada lehe võimaluste piires kõigile erakonnaliikmetele. Kelle e-posti aadressi teame, neile saadame Kortslehe sedakaudu. Kellel ei tea, neile läkitame lehe koju. Kui sa Kortslehte rohkem saada ei taha, anna palun sellest toimetusele teada aadressil kortsleht@gmail.com, et me teaks su soovi arvesse võtta. Kirjuta ka siis, kui tahad tellida paberlehte. Praeguse seisuga on lehetegemise kulud **13 krooni numbri kohta**. Seega saavad soovijad tellida Kortslehe järgmise aasta numbrid **156 krooni eest**.

Siiani pole Kortslehel muud sissetulekut kui lugejate ja tegijate annetused. Seepärast oleks armas, kui leiaksite võimaluse toetada Kortslehe trükkimist ja levi. Täname ette!

MTÜ Kortsleht konto number SEB Eesti Ühispanogas: **10220074667016**

Avaldame aruande annetustest ja kulutustest Kortslehe veebilehel.

Kortslehe veebileht elab aadressil <http://kortsleht.googlepages.com>

Kortslehe postiaadress on **Möldre tee 5–2, 10915 Tallinn**